

*STEM, Středisko empirických výzkumů,
Sabinova 3, 130 02 Praha 3
tel.: +420284019100*

**INŠTITÚT PRE
VEREJNÉ OTÁZKY**

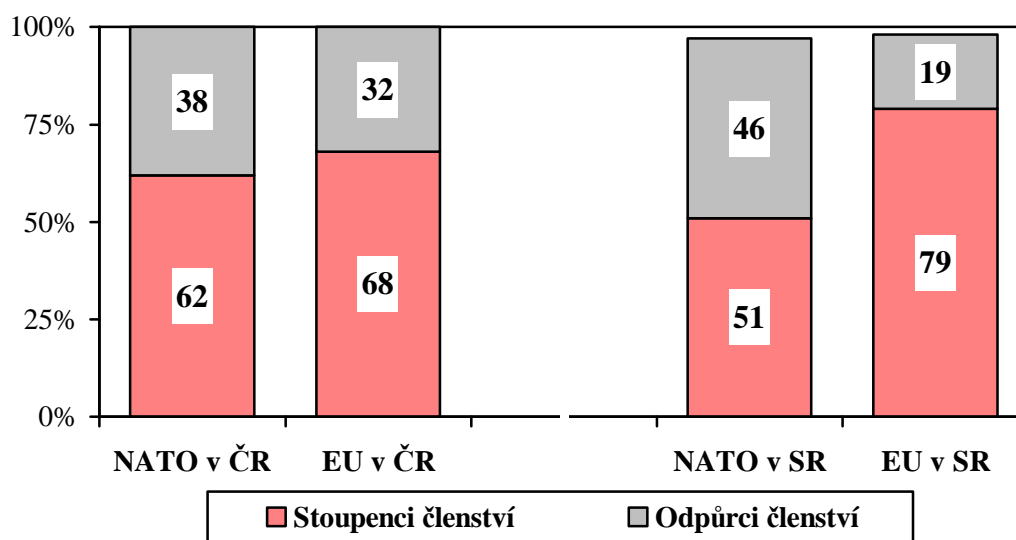
*IVO, Inštitút pre verejné otázky
Baštová 5, 811 03 Bratislava
tel.: +421254434030*

NA SLOVENSKU MÁ EU VÝRAZNĚ VYŠŠÍ PODPORU NEŽ NATO. PODPORA EU A NATO JE V ČESKÉ REPUBLICE VYROVNANÁ.

Následující údaje vycházejí ze společného výzkumu veřejného mínění uskutečněného společnostmi STEM – Středisko empirických výzkumů Praha a IVO – Inštitút pre verejné otázky Bratislava v závěru roku 2004. Projekt navazuje na stejný česko–slovenský srovnávací výzkum, který se uskutečnil přesně před 10 lety. Oba výzkumy jsou reprezentativní pro dospělé populaci ve věku od 18 let. V České republice proběhl výzkum ve dnech 29. 11. – 7. 12. 2004, na Slovensku ve dnech 12. – 22. 11. 2004. V ČR bylo dotázáno 1 681 obyvatel, v SR 1 277 obyvatel.

V loňském roce dovršila Česká republika a Slovenská republika své mnohaleté úsilí o začlenění do evropských struktur. Zahraničně politická orientace vládnoucí reprezentace obou států se setkávala a setkává s různou mírou podpory svého obyvatelstva. Na konci roku 2004 se podpora členství v Severoatlantické alianci i v Evropské unii v obou zemích liší. Zatímco v ČR jsou názory na členství v těchto uskupeních na podobné úrovni (podpora členství v NATO je 62 % a v EU 68 %), na Slovensku podporuje členství v NATO jen 51 % a v případě EU až 79 %.

Porovnání podpory v NATO a EU v České republice a Slovenské republice (%)

*Pramen: STEM Praha, prosinec 2004 a Inštitút pre verejné otázky Bratislava, listopad 2004
Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.*

Svébytný vývoj obou republik po rozpadu federace v závěru roku 1992 přivedl obě země k rozdílnému datu vstupu do Severoatlantické aliance (ČR vstoupila v březnu 1999 a SR o pět let později), zatímco do EU vstupovaly oba státy ve stejný den roku 2004. Avšak nejenom odlišná vnitropolitická situace v průběhu dvanácti let samostatné existence, ale i různá zahraničně politická atmosféra se odrážejí v různé míře souhlasu s členstvím v obou institucích. Nejvýraznější rozdíl je v přístupu k Evropské unii. Zatímco v ČR podporuje jednoznačně své členství čtvrtina obyvatel (odpovědi „určitě ano“), na Slovensku jsou to dvě pětiny. Větší potřebu slovenské veřejnosti začlenit se do evropské ekonomiky lze vysvětlit mj. i hlubší obavou o izolaci Slovenska. Podpora NATO na Slovensku je těsně většinová (51%), což je dosti podobné situaci v ČR. Půl roku po vstupu do NATO souhlasilo se vstupem do NATO 58% obyvatel ČR.

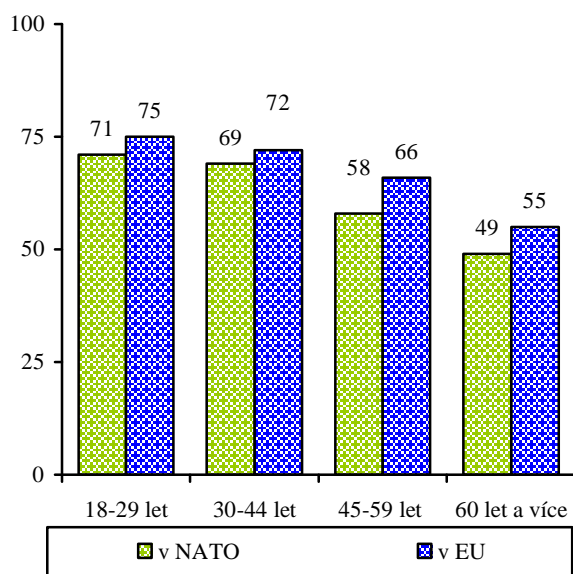
„Podporujete členství České republiky/Slovenské republiky v NATO/EU?“ (%)

Rok 2004	v NATO		v Evropské unii	
	ČR	SR	ČR	SR
Určitě ano	23	19	25	39
Spíše ano	39	32	43	40
Spíše ne	23	26	21	14
Určitě ne	15	20	11	6
Neví	0	3	0	1

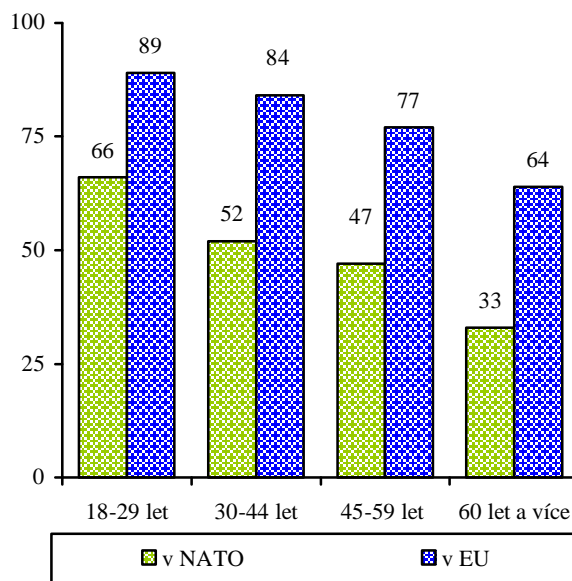
Pramen: STEM Praha, prosinec 2004 a Inštitút pre verejné otázky Bratislava, listopad 2004

Vztah obyvatel k EU i NATO je v České republice i na Slovensku dosti složitý a v mnoha ohledech veřejnost obou zemí polarizuje. V obou zemích se navíc projevují velmi podobné procesy diferenciacie názorů k těmto dvěma integračním seskupením. Odlišnosti postojů v jednotlivých vzdělanostních skupinách jsou shodné jak v České, tak Slovenské republice a platí ve stejné míře pro NATO i EU. Čím jsou lidé vzdělanější, tím častěji podporují zařazení do obou společenství. Významné jsou i rozdíly podle věku. Čím jsou lidé mladší, tím kladněji se v obou státech stavějí k naší účasti v NATO i EU. Na Slovensku je tato závislost o něco výraznější než v České republice a prozápadní orientace mládeže na Slovensku je v tomto ohledu markantnější. Pokud jde o pohlaví, je patrná nižší podpora NATO u slovenských žen (ano říká 55 % mužů a jen 45 % žen).

**"Podporujete členství České republiky
v NATO/EU?"**
podíl kladných odpovědí podle věku v %

**"Podporujete členství Slovenské republiky
v NATO/EU?"**
podíl kladných odpovědí podle věku v %

Pramen: STEM Praha, prosinec 2004 a Inštitút pre verejné otázky Bratislava, listopad 2004

Podobné rysy také panují v rovině politické orientace obyvatelstva. Pravicově zaměřeni lidé v obou státech vyjadřují podporu oběma institucím hojněji než lidé, kteří deklarují levicovou orientaci. Na Slovensku je míra protichůdnosti názorů lidí orientovaných napravo a nalevo velmi obdobná ve vztahu k NATO i EU. V Česku je pravo-levá orientace výrazně diferencujícím činitelem ve vztahu k NATO, ve vztahu k EU tyto rozdíly již nejsou tak příkré. V České republice jsou výraznými odpůrci členství v obou institucích sympatizanti KSČM (důrazněji v případě NATO) a většími obhájci jsou příznivci ČSSD, KDU-ČSL a ODS. Zcela nadprůměrné sympatie Severoatlantické alianci pak vyjadřují přívrženci ODS. Na Slovensku se NATO i EU těší nejmenší podpoře také mezi příznivci levicové KSS (v případě NATO

i ĽS-HZDS) a členství v obou mezinárodních institucích významně častěji podporují sympatizanti SMK a SDKÚ (v případě vojenské aliance i ANO).

Současným odlišným postojům Čechů a Slováků k EU a NATO odpovídá fakt, že už v roce 1994 se v zahraničně-politické orientaci občanů SR profilovaly různé postoje k integračním seskupením. Vysoký podíl nerozhodných odpovědí ohledně začlenění do NATO i EU na Slovensku naznačuje, že vztah k těmto seskupením na Slovensku byl poměrně složitý a že se zde projevovala jistá váhavost. Na Slovensku byl v této době patrný určitý odstup vůči NATO. Také v České republice byla v polovině devadesátých let patrná ve vztahu k NATO jistá zdrženlivost, ale podíl lidí, kteří se domnívali, že ČR má co nejrychleji vstoupit do NATO, převažoval nad odpůrci vstupu do Severoatlantické aliance. Je to patrné nejen z odpovědí na velmi podobnou otázku z roku 1996 (viz následující tabulky), ale už počátkem roku 1995 odpovídala více než polovina Čechů (53 %) kladně na otázku, zda mají co nejvíce usilovat o vstup do NATO. V průběhu druhé poloviny devadesátých let se navíc stával jednoznačně dominantním názor, že pro ČR je stejně důležitý vstup do obou seskupení.

Názory na začlenění do NATO a EU ve Slovenské republice

Rok 1994	k NATO	k EU
SR se má snažit o co nejrychlejší přidružení	36	49
Začlenění není v zájmu Slovenska	40	38
Neví	24	13

Pramen: FOCUS Bratislava, Aktuálne problémy Slovenska, listopad 1994

Názory na začlenění do NATO a EU v České republice

Rok 1996	k NATO	k EU
ČR se má snažit o co nejrychlejší přidružení	54	73
ČR by měla zůstat mimo	44	24
Neví	2	3

Pramen: STEM Praha, červen 1996

Zajímavé přitom je, že důvěra v jednotlivé instituce byla v roce 1994 jak v ČR, tak v SR na podobné úrovni. Pokud jde o NATO, projevovali ji zhruba čtyři z deseti občanů obou států a v případě EU pět z deseti. Zároveň se ale ukázalo, že zatímco zbylá část občanů ČR vyjadřovala nedůvěru, na Slovensku byl vysoký podíl lidí (25 %), kteří se svou odpovědí váhali.